N°. 131.

DE GRONDWET.

[illegible] [illegible] [illegible]
Alle dagen, [illegible].

PRIJS DER ADVERTENTIEN :
[illegible] . . . . ƒ 1.00.
[illegible] . . . . " 0.15.
[illegible] cts. zegelgeld.

WOENSDAG 26 OCTOBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
[illegible] NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS :
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.[illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail [illegible] en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

Wanneer de Regering [illegible], om de "tegenovergestelde rigting" [illegible] te houden, niet alzoo is het met de Tweede Kamer gelegen, waarvan de meerderheid elke gelegenheid gretig aangrijpt, om van den haast, dien ze heeft, om in dat "tegenovergestelde" spoor te treden, te doen blijken. De voorloopige verslagen, die over de Staatsbegrooting voor 1854 zijn uitgebragt, dragen daarvan menigvuldige sporen. Het is bovenal de anti-revolutionaire politiek, vooraf in menig No. van *de Nederlander* aangekondigd, die wij — welligt uit te ver gedreven beleefdheid — in vele dier verslagen den boventoon zien voeren. Wij behoeven dan ook niet [illegible] te voegen, dat, naar anti-revolutionairen [illegible] grootste deel dier verslagen is buiten de orde, en dat meestal over zaken wordt geredekaveld, [illegible] Staatsbegrooting niets te maken hebben.

[illegible] uitnemend voorbeeld van dergelijke anti-revolutionaire politiek is vooral het Voorloopig Verslag over het eerste hoofdstuk der Staatsbegrooting te beschouwen. In elke paragraaph bijna is, dank zij den invloed van een der anti-revolutionaire rapporteurs, den Heer GROEN VAN PRINSTERER, de meeste ruimte gegund aan de meening van "enkele" en "sommige" leden. Uit den *aard* der meeningen is het duidelijk, dat ze afkomstig zijn van de anti-revolutionaire heeren leden der Tweede Kamer.

Voor heden zullen wij, uit dit verslag, een enkel punt opnemen, dat tot bewijs kan strekken, op wat wijs die heeren de grondwettige [illegible] ningen wenschen uit te oefenen.

Bij de klagte over de "dorheid der memoriën van toelichting tot de onderscheidene hoofdstukken der begrooting" konden "eenige leden" niet ontveinzen "met leedwezen te hebben gezien, dat het bewind ook in *dit* opzigt te zeer het voorbeeld van het vroegere volgde." [illegible] welke zijde dit *leedwezen* [illegible] tegenwoordige Regering zelve [illegible] de begrootingen, zoo als die door het [illegible], het meest aan het doel beantwoordde [illegible] bijval hebben genoten, weshalve dezelfde [illegible] behouden; maar de "eenige leden" bekreunen zich [illegible] daarover. Er wordt eene "tegenovergestelde rigting" geëischt, al brengt het belang des lands dat ook niet mede, al wordt er het helder inzigt niet door bevorderd, dat de Tweede Kamer van de uitgaven en inkomsten des Rijks behoort te ontvangen. Dit "heldere inzigt" is nevenzaak; "tegenovergestelde rigting" hoofdzaak !!

"Die *ondergeschikte* cijfers" — aldus redeneren de "eenige leden" voort — "konden wel eens te zeer strekken, om de aandacht van hoogere punten van beschouwing af te leiden." Wij waren steeds van meening, dat het bij het onderzoek der staatsbegrooting de hoofd[illegible] Vertegenwoordiging, om de *cijfers* na te gaan, om toe te zien, dat 's lands penningen doeltreffend worden besteed, dat de belastingen in evenredigheid van de uitgaven worden geheven: in één woord, dat de begrooting eene *waarheid* zij. In zoo ver met die cijfers "hoogere punten van beschouwing" in verband staan (ofschoon men zich dan nog vooraf behoorde te verstaan omtrent de bedoeling dier elastieke uitdrukking) is het zeer wenschelijk, dat die punten niet uit het oog verloren worden. De Vertegenwoordiging heeft in de laatste jaren, in hare uitvoerig bewerkte verslagen — zoo gunstig bij de tegenwoordige, als ter loops neêrgestelde, afstekende — en in hare discussiën getoond, op welken hoogen prijs zij "hoogere punten van beschouwing" stelde. Maar bij gelegenheid van de Staatsbegrooting de aandacht *voornamelijk* op "hoogere punten" te vestigen, zou juist strekken, om de aandacht "af te leiden" van hetgeen *hoofdzaak* behoort te zijn: *het onderzoek der Staatsbegrooting.* Al theoriserende, al bespiegelende en zich al meer en meer in het sophismen-net der anti-revolutionnaire leer verwarrende, zou men er eindelijk toe komen, om de begrootingen te herscheppen tot hetgeen zij vroeger waren: *fictieve begrootingen.* Gewis, de "tegenovergestelde rigting" ware dan geconstateerd; maar of het belang der Natie daardoor bevorderd zoude worden, [illegible] betwijfelen. [illegible]

De "eenige leden" zelven hebben het meest voldingend bewijs onzer redenering geleverd.

"In de memoriën van toelichting" — zeggen zij — "had *niet alle* mededeeling moeten ontbreken omtrent den toestand der verschillende takken van bestuur, den voor- of achteruitgang, dien men daarin opmerkte, en het *stelsel*, dat de betrokken Minister deswege meende te moeten volgen."

Mededeeling omtrent den toestand der verschillende takken van bestuur is voorzeker wenschelijk. Maar de "eenige leden" verlangen meer dan zij vragen; zij eischen meer "dan het ontbreken van *alle* mededeeling." Immers jaarlijks worden gegeven verslagen over onderwijs, armbestuur, koloniën enz.; bij de tegenwoordige begrooting zijn, op het voetspoor der vorige begrootingen, gevoegd overzigten van den staat der finantiën, van de brievenposterij, van het leger, de marine enz. Nu eischen de "eenige leden" bij de *aanbieding* der begrootingen nog *meerdere* mededeelingen. Wij achten dit ondoenlijk; want waar zou de grens zijn? Wat eenige leden belangrijk achten, kan als nietig worden beschouwd door andere of door de Regering. De Heer GROEN kon bijv. de opgave verlangen van het getal beroepingen over het tijdvak van een jaar; de Heer ELOUT, hoe vele "getrouwe predikanten" de Regering schatte, dat er in het land waren; de Heer [illegible] sche auteurs", in de bibliotheken bijgekomen; de Heer GEVERS VAN ENDEGEEST van het getal veeartsen, en zóó in het oneindige. In de voorloopige verslagen heeft de Kamer de gelegenheid, om inlichtingen te vragen over *bepaalde* onderwerpen; en dan is het gewis de pligt der Regering, die, zoo uitvoerig mogelijk, te verstrekken. Maar ondoenlijk achten wij het, om aan een zoo rekbaren, zoo "eigenaardigen" eisch toe te geven, als "door eenige leden" is kenbaar gemaakt; want dan kon de Regering veilig, om alle neigingen te voldoen, het geheele Rijks-archief der laatste jaren achter de begrootingen doen afdrukken.

[illegible] anti-revolutionnair — dat wil [illegible] — is de eisch, om telkens [illegible] Minister [illegible] te moeten volgen. Elke Regering houdt aan zekere beginselen vast, ook al is [illegible], gelijk bij het tegenwoordig Gouvernement, beginselloos. Dit eenmaal bekend zijnde kan men kwalijk vorderen, dat ieder Minister afzonderlijk, jaarlijks zijn *stelsel* op nieuw ontwikkele in theorie. Dat *stelsel* wordt blijkbaar uit de begrooting; en het is deze begrooting, die aan dat *stelsel* behoort te worden getoetst.

Houdt een Ministerie — gelijk het vorige — inderdaad tot het laatste toe aan een *stelsel* vast: men zal, wilde [illegible] wordt gewenscht, slechts [illegible] onvruchtbaren strijd herhaald zien over theoriën, die aan het onderzoek der Staatsbegrooting vreemd zijn.

Heeft men daartegen een beginselloos Ministerie, een Ministerie, dat alleen van transactie leeft — zoo als het tegenwoordige —, wat zal dan de ontwikkeling van een *stelsel* baten, overtuigd als men is, dat daarvan zal worden afgeweken, zoodra de geest van transactie zal bemerken, dat men daarmede niet zal *kunnen* transigeren?

Eindelijk, de proef op de som, welke de "eenige leden" geven van hunnen eisch, levert — gelijk wij reeds in den aanvang opmerkten — het meest voldingend bewijs op, dat, door dergelijke onvruchtbare bespiegeling in de plaats te stellen van een naauwgezet onderzoek van hetgeen *hoofdzaak* is, inderdaad 's lands belang schromelijk wordt benadeeld.

De "eenige leden" toch halen de Memorie van Toelichting tot de begrooting van Oorlog aan als het *model*, waarnaar zij wenschten, dat al de overigen waren ingerigt. "Zoo de overige Ministers" — aldus spraken zij — "op *soortgelijke* wijze het oogpunt hadden aangewezen, waaruit zij [illegible] beschouwden, [illegible] ingewilligd !"

En wat zien wij nu gebeuren?

De Min. van Oorlog — steeds als anti-revolutionair gedoodverwd — heeft den wensch van die "eenige leden" voorkomen. Hij theoriseert over hetgeen "eigenaardig" wordt genoemd, "hoogere punten van beschouwing." Maar daartegen verklaart de Kamer, in haar voorloopig Verslag, *uitsluitend* omtrent het *budget van oorlog:*

dat het eene fictieve begrooting is;

dat het waarschijnlijk eene suppletoire begrooting zal noodig maken;

dat de *waarheid* daarbij *niet* op den voorgrond staat;

dat men alle mogelijke kunstmiddeltjes heeft aangegrepen, om het eindcijfer toch maar niet te verhoogen, ofschoon de zucht naar die verhooging duidelijk in het oog springt;

dat de ware toestand der zaak *niet* wordt blootgelegd;

in één woord, dat de begrooting is eene anti-revolutionnaire begrooting; dat is eene door hooge vlugt van redenering zinsbegoochelende, maar *onware* voorstelling van den staat van zaken.

Zietdaar het model, dat "eenige leden" ter navolging aanprijzen. Ziedaar de begrooting, waarvan de sommen door de "eenige leden" MET MEER VERTROUWEN worden ingewilligd dan die van alle andere begrootingen. Waarom? Omdat de Memorie van Toelichting aanleiding geeft tot schermutseling over theoriën; tot onvruchtbare [illegible] controle, uit naam der Natie, over de [illegible], die door haar met zoo veel zorgen worden bijeengebragt, daarbij wordt achtergezet.

Wij weten niet, of de anti-revolutionnaire heeren op gelijke wijze handelen, als zij hunne huishoudelijke jaarlijksche rekeningen opmaken, en dus — [illegible] van de cijfers te onderzoeken en na te gaan, — mediteren en redekavelen over verhandelingen [illegible] gesproken of couranten-artikels [illegible] moeten worden; maar wel [illegible] Nederlandsche natie niet zeer [illegible] zijn, als zij overtuigd [illegible] Staatsbegrooting werd omgesprongen.

Bij hetgeen door ons over de *Handel-maatschappij* bereids gezegd en medegedeeld is, voegen wij heden een fragment uit de "*Herinneringen uit het leven van den baron van der Capellen*", door hem zelven opgeteekend. Het was tijdens zijn bestuur als Gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië, dat die Maatschappij [illegible] tot stand gekomen. Op wat wijs zij in Indië [illegible] ware werd geïnstalleerd; hoe de baron VAN DER CAPELLEN er over dacht zal men, boven [illegible] interessante bijzonderheden [illegible] vernemen.

[illegible] bestuur (1825) werd de handel-maatschappij opgerigt, waardoor eene verandering werd gebragt in het handelsstelsel, dat bijna tien jaren gevolgd was. Het koninklijk besluit, waarbij die maatschappij in het leven geroepen werd, werd genomen, zonder dat de gouverneur-generaal en zijn raad, er over geraadpleegd waren geworden. Hoewel schijnbaar eene vereeniging van kooplieden, zonder voorregten of monopolie, behoeft men slechts oppervlakkig de statuten en reglementen na te gaan, om zich van het tegendeel te overtuigen. Men beweerde, dat de vrije handel, den ondergang der Hollandsche reeders bewerkt had en dat beperkende en beschermende maatregelen noodig waren. De regering van het moederland nam de nieuwe maatschappij onder hare bijzondere bescherming en verleende haar achtereenvolgens onderscheidene voorregten, die den doodslag gaven aan de concurrentie, waarbij ik [illegible] dus verre wel bevonden had. Zelfs nog vóór de [illegible] factorij, die te *Batavia* moest resideren, schreef mij [illegible] van koloniën, dat men overeengekomen was, om [illegible] maatschappij eene vrij aanzienlijke hoeveelheid [illegible] magazijnen van Batavia, tegen overeengekomen [illegible] staan. Deze tijding was een blikseminslag voor [illegible] wierp het tot dusverre gevolgde stelsel, om [illegible] koloniale waren bij opbod aan de meestbiedenden [illegible] van natie, te verkoopen, geheel [illegible] schepen genoten een zeer belangrijk [illegible] van uitvoer, voor koopwaren naar *Holland* bestemd. Eene vrij belangrijke verkooping

was juist kort te voren aangekondigd, en een aantal schepen wachtte op lading, gelijk altoos het geval geweest was. De minister had zijne depêche van [illegible] koninklijk besluit, krachtens hetwelk de agenten der Handelmaatschappij de [illegible] hoeveelheid koloniale waren eischten, doen vergezeld gaan; maar had mij slechts geschreven: *men is alhier met de maatschappij overeengekomen*, enz. enz., terwijl hij mij bij andere mededeelingen altijd, zelfs wanneer het de nietigste besluiten gold, een authentiek afschrift van het koninklijk besluit toegezonden had. De zaak was van gewigt; omdat, wanneer aan het bevel der ministers gehoorzaamd werd, een geheel nieuw stelsel [illegible] ingevoerd worden, geheel in tegenspraak met het organieke reglement, dat tot dusverre kracht van wet had.

„Ik riep mijnen Raad bijeen. Ik gaf mededeeling van een artikel mijner instructiën, waarbij mij de verpligting werd opgelegd, om de bevelen des Konings of die, welke mij van zijnentwege zouden geworden op te volgen; en wijzende op de omstandigheid, dat er in de ministriële missive, eene zoo gewigtige zaak betreffende, geene sprake was van koninklijk bevel, stelde ik voor om er geen gevolg aan te geven en ze niet te gehoorzamen. Ik vond mij met zooveel te meer reden tot dit besluit genoopt, daar de gezamenlijke kooplieden van *Batavia*, zoo Hollanders als vreemdelingen, mij eene petitie hadden toegezonden, waarbij zij mij dringend verzochten om aan den aangekondigden, en dus te goeder trouw beloofden verkoop, gevolg te geven. De meerderheid van den Raad, deelde in mijne meening; doch daar ik kon vermoeden, dat men in den Haag zeer ontevreden zou zijn over deze daad van ongehoorzaamheid, verzocht ik den leden mij hunne meening schriftelijk mede te deelen, opdat men in *Holland* zou kunnen zien, hoe ieder gestemd was, en de onschuldigen alzoo niet voor de schuldigen zouden te boeten hebben, want al had men den vorm niet behoorlijk in acht genomen, zoo was ik er evenwel zeker van, dat dit besluit werkelijk van den Koning uitgegaan was. Om echter een bewijs van goeden wil te geven, werd er bepaald, dat men den agenten der Handel-maatschappij eene kleine hoeveelheid koffij zou afstaan; niet tegen den bepaalden prijs, maar tegen dien welke de openbare verkoop bepalen zou. De verkoop had plaats tot eenen prijs, die veel voordeeliger was dan die, waartegen men in den Haag overeengekomen was, de koffij af te staan.

„Ik leverde een beredeneerd en omstandig verslag van deze mijne handelwijze in, en bewees in zeer duidelijke termen, dat de koloniale schatkist eene som van bijna *f* 300,000 aan de maatschappij *ten geschenke* zou hebben gegeven, indien ik aan de uitnoodiging des ministers gehoor had gegeven, en dat wel op een oogenblik, dat de openbare kas er eene zoo groote behoefte aan had. Dat is een der grieven des Konings tegen mij, en waarover hij zich zoo gevoelig betoond heeft, dat er een oogenblik sprake moet geweest zijn om mij verantwoordelijk te stellen voor de schade, welke de maatschappij door mijne schuld geleden had. En echter, toen ik na mijne terugkomst drie uren lang met Z. M. in gesprek was, heeft hij er mij met geen enkel woord over gesproken; terwijl ik er sedert niet meer van gehoord heb. Voor het overige heb ik den Koning in mijne particuliere briefwisseling niet verzwegen, wat ik van de handelmaatschappij dacht, evenmin als van het tractaat van 1824, waarbij wij onze onbetwistbare regten op *Singapore* opgegeven hadden.»

Wij deelen onzen lezers de volgende zinsneden mede, uit het werk van Dr. Thomas in Amerika, dat gedeeltelijk vertaald en in ons land door den druk verspreid, op grond van bijbelsche voorzeggingen, handelt over *de staatkundige gebeurtenissen die aanstaande zijn*. In het tegenwoordig oogenblik achten wij deze Amerikaansche voorspelling interessant genoeg, om herinnerd te worden. Wie er geloof aan slaat, moge zich voorbereiden.

Op geen vroeger tijdstip der geschiedenis heeft de verwachting aangaande de staatkundige gebeurtenissen, die komen zullen, de gemoederen in zulk eene spanning gehouden als tegenwoordig. Waarheen wij ons wenden, of welken kring wij binnen treden, overal treffen wij dezelfde angstige bezorgdheid aan; overal gaat dezelfde vraag van mond tot mond, maar zonder dat een beslissend antwoord den vrager bevredigt of gerust stelt. „Wat zal er gebeuren?» is de vraag, die in het paleis van den rijke, in de burgerwoning en in de dorpsherberg vernomen wordt, maar waarop slechts de wedergalm ten antwoord geeft: „Wat?» Dat er tegenwoordig zulk eene spanning heerscht, is in het geheel niet te verwonderen. De verhouding, waarin de mogendheden tot elkander staan, doet aan ieder, die denkt klaarblijkelijk zien, dat wij binnen kort eene crisis te verwachten hebben, eene crisis, die in de geschiedenis van het verledene geene wederga hebben zal. Niet slechts op één punt, niet bij één of twee volken bemerken wij de teekenen van den naderenden storm; maar van het eene einde van Europa tot het andere zijn de donkere wolken bijeengetrokken en, wanneer zij losbarsten, moet de overstrooming verpletterend en algemeen zijn.

Maar, terwijl de algemeene spanning zeer natuurlijk en verklaarbaar is, is het geenszins noodzakelijk, dat de even algemeene onzekerheid en onwetendheid aangaande den omvang en den duur der naderende worstelingen zou blijven bestaan. Worden de voorspellingen des bijbels behoorlijk verstaan, dan zou iedereen weten wat er gebeuren moet.

„Wanneer wij zien, dat drie magten, de Sultan, de Keizer van Oostenrijk en de Paus, onder den invloed van Frankrijk, [illegible] staatkunde gedreven worden, dan hebben wij daarin het [illegible] van het naderend einde te erkennen. En dat tijdstip is thans gekomen. Frankrijk staat op dit oogenblik in zoodanig eene [illegible] tot den Paus en den Keizer van Oostenrijk. Door Rome [illegible] nemen en den Paus te beschermen, heeft het zich [illegible] verworven, om aan Z. H. zijne staatkundige [illegible] te schrijven en maakt dat hij de overige staten in oorlog [illegible]. Tevens heeft Frankrijk zich daardoor vijandig tegenover Oostenrijk geplaatst, en van daar een onreine geest te voorschijn gekomen, die binnen kort een openbaren oorlog tusschen deze magten zal te weeg brengen, waarin vele andere rijken mede gewikkeld zullen worden en die in het eind voor al de tien koningrijken [illegible] gevolgen hebben zal. Frankrijk maakt ook dat een onreine geest van den Sultan uitgaat, door hem hulp te beloven ingeval hij door Rusland mogt worden aangevallen en hem aan te hitsen tot een oorlog met dat magtige Rijk, waar de Sultan zich anders wel voor zou wachten. Zoo zien wij dan dien invloed in volle werking, die den tijd des eindes moet doen kennen, en die de verschrikkelijke gebeurtenissen moet te weeg brengen, door welke wij dien tijd te gemoet gevoerd worden.

„De hoofdzakelijke gebeurtenissen der toekomst zullen zijn (de geschiedenis der vijftien eerstvolgende jaren):

I. De inname van Constantinopel en de omverwerping van het Turksche Rijk door den Keizer van Rusland.

II. Oorlog tusschen Frankrijk en Oostenrijk. Val van het laatste rijk en daarmede gepaard gaande ondergang van het Pausdom.

III. De verovering der [illegible] van het vaste land door den Keizer van Rusland.

IV. Engeland breidt zijne bezittingen in het Oosten uit, voorkomt de inbezitneming van Palestina en bewerkt de herstelling der Joden.

Nederlanderachtigheden.

De Nederlander zegt in N°. 1018:

„Vooreerst houde men in het oog, dat het vorige „Ministerie, noch wat *bezuiniging*, noch wat *verandering* „*in het stelsel der belastingen* aangaat, eenigzins vol„daan heeft aan hetgeen, bij de optreding in November „1849 voorgespiegeld werd. Wij misprijzen dit ter zijde „stellen van de vrijzinnige begoochelingen niet, maar „ze moet worden geconstateerd.»

Wij dringen er zeer op aan, dat *de Nederlander* ons opgeve, *bij welke gelegenheid* die voorspiegeling plaats had en *wat* zij inhield.

Dan eerst kan blijken, of de gevolgtrekking juist en eerlijk mag worden genoemd.

„Of aan den Heer van Hall eenigen lof toekomt voor hetgeen tot herstel der financiën vóór 1848 is verrigt?»

Dit hangt geheel af van het oordeel, dat *over de wet van 6 Maart 1844*, die ook *eene belasting op de inkomsten* verordende, geveld wordt.

Buitenland.

ENGELAND.

Hr. Mjs. schip *Queen*, kapt. Mitchell, zou den 22 naar de Middellandsche Zee vertrekken. Dit schip telt 116 stukken.

FRANKRIJK.

De regering heeft de rente der schatkistbons verhoogd, hetgeen [illegible] de financiële wereld waarschijnlijk zekeren indruk maken.

ZWITSERLAND.

Het schijnt dat de Oostenrijksche regering het militaire cordon aan de grenzen van Tessino nog meer versterken wil.

DENEMARKEN.

De volksvertegenwoordiging heeft den 20 het voorstel verworpen, strekkende, dat de kamer niet tot de beraadslaging over de Grondwet voor Denemarken alleen overga, alvorens de Grondwet voor de geheelen Staat zij aangeboden. De kamer is aldus op haar vroeger voorstel teruggekomen.

TURKIJE.

Voortdurend gemis van stellige tijdingen, in afwachting van het besluit, dat den 25 genomen moest worden, en dat over vrede en oorlog van Europa, ja in de gevolgen welligt van de wereld beslissen zou. Want ofschoon de ministeriele bladen, in Parijs en Londen volhouden dat de oorlog in het Oosten zich tot de betrokken partijen zal blijven bepalen, zoo stelt dit het publiek en de geldmarkt niet gerust, daar men beseft, dat, eenmaal de krijg uitgebroken, die zoo ligt niet te dempen zal zijn en de eene verwikkeling uit de andere kan voortvloeijen.

Intusschen hadden de vereenigde vloten den 10 de haven van Besika nog niet verlaten.

In de haven van Odessa heerschte, ten gevolge van het vermoedelijk uitbarsten van den krijg, een panische schrik; men zegt dat de prijzen der granen daardoor wel een derde gedaald zijn, uit vrees voor belemmeringen in den handel.

In Parijs sprak men veel van een manifest van Rusland, dat nog de deur tot schikking zou openlaten; doch men voegt er bij, dat het een louter gerucht is.

Bijzondere berigten uit Petersburg van den 15 melden echter, dat, op last des keizers, door den minister van finantien, aan eene bezending van voorname Engelsche kooplieden is te kennen gegeven, dat, ook bij het uitbreken van vijandelijkheden, de personen en eigendommen der Engelsche onderdanen zoo ter zee als te lande, door de Russen zullen worden geëerbiedigd; — dat men nog mag hopen, dat de vrede onafgebroken bewaard zal blijven; maar dat, wat er ook in het Oosten moge geschieden, men allezins meent te mogen verwachten dat het tot geen oorlog tusschen Rusland en Engeland zal komen.

Het officiële dagblad van St. Petersburg zegt voorts in zijn n°. van den 16en dezer, in een overzigt van de staatkundige gebeurtenissen der voorafgegane vier weken, na gewaagd te hebben van het besluit der Porte om den oorlog te verklaren:

„Ook nu nog hebben wij de hoop niet verloren op het behoud van den vrede der wereld en zelfs van dien vrede in Turkije. Want tusschen het besluit, om den oorlog te verklaren en de uitvoering daarvan ligt de tijd, waarin de mogendheden, het gevaarlijke voor Europa en voor den Sultan van den staat der zaken erkennende, hem eenen uitweg openen, dien hij inslaan kan zonder gevaar voor zijne eer en onafhankelijkheid. Zoolang wij nog den uitslag dezer nieuwe bemoeijingen niet kennen, is het ons vrij onverschillig, of er vier dan wel acht schepen of wel geheele eskaders van de Westersche mogendheden voor Konstantinopel liggen; het is van te minder belang daar het doel van het binnenloopen in de Dardanellen zoo zorgvuldig is bewimpeld, dat het even als de geheele Oostersche staatkunde van het Britsche kabinet, bijna onkenbaar is.»

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

De Begrootingswetten voor het dienstjaar 1854 hebben tot eenige beschouwingen van meer algemeenen aard aanleiding gegeven, zijnde aan de Commissie van Rapporteurs voor het Iste hoofdstuk de taak opgedragen, om van deze algemeene beschouwingen verslag te doen.

In drie der Afdeelingen is door enkele leden de wenschelijkheid op den voorgrond gesteld, om van het Ministerie ter gelegenheid van de behandeling der Staatsbegrooting, welker aanneming altijd als een blijk van vertrouwen der Volksvertegenwoordiging moet worden beschouwd, nadere inlichting te ontvangen omtrent de beginselen, die dat Bewind voornemens is met opzigt tot de wetgeving en het staatsbeheer in het algemeen te volgen. Dat verlangen strookt, hunnes inziens, met de eischen van den constitutionelen regeringsvorm. Er bestond tot het uiten daarvan te meer aanleiding in de omstandigheid, dat aan de verklaring der gezamenlijke Ministers van den 26sten April jl., welker inhoud onmiskenbaar op de jongste verkiezingen voor de Tweede Kamer eenen krachtigen invloed [illegible] toe slechts in een enkel opzigt, namelijk wat het toezigt op de kerkgenootschappen betreft, gevolg is gegeven, terwijl overigens van de verwezenlijking der daarin vervatte denkbeelden, bijv. omtrent het te keer gaan eener te ver gedrevene centralisatie, niets is vernomen, en het geheele stuk zelfs eenigermate in vergetelheid is geraakt. Daarenboven schijnt de wijze, waarop de genoemde verklaring ten uitvoer zou moeten worden gelegd, uit meer dan één oogpunt nog opheldering te behoeven. Men voegde er echter uitdrukkelijk bij, dat men slechts in hoofdtrekken met de rigting, die het Ministerie voornemens is te volgen, bekend wenschte te worden gemaakt.

Meer algemeen is een ander onderwerp besproken, dat in de laatste jaren bij de behandeling der Staatsbegrooting telkens zeer bijzonder de aandacht en bezorgdheid der Kamer heeft opgewekt. Om aan de eischen der herziene Grondwet en de behoeften der Natie te voldoen, moet nog een overgroot aantal [illegible] wetten tot stand worden gebragt. De taak, welke dien ten gevolge op de Regering of de Volksvertegenwoordiging rust, is zoo zwaar, dat eene reeks van jaren vereischt zou worden om die naar eisch te volbrengen. Dit heeft de vraag doen rijzen, of het niet nuttig en raadzaam zij, ten deze een ander spoor in te slaan, dan men tot nu toe bewandeld heeft; — of men niet het denkbeeld moet laten varen, om omtrent de meest belangrijke onderwerpen telkens eene nieuwe algemeene regeling tot stand te willen brengen en naar eene volmaaktheid te streven, die, blijkens de ondervinding der laatste jaren, toch niet te bereiken is. De meerderheid der leden, die aan het onderzoek deel namen, toonde zich geneigd die vraag toestemmend te beantwoorden. Zij wilden dus aan de Regering ernstig in bedenking gegeven hebben, om — voor zoover, voegden enkelen er bij, de Grondwet het vergunt — meer op het tot stand brengen van partiële verbeteringen in de wetgeving, door wijziging of aanvulling, dan op algeheele hervorming en herziening het oog gevestigd te houden, en niet te vergeten dat eene handelwijze, die zich in het afgetrokkene allezins aanbeveelt, dikwijls in de praktijk faalt.

Vrij algemeen is geklaagd over de dorheid der memorien van toelichting tot de onderscheidene hoofdstukken der begrooting. Eenige leden konden niet ontveinzen, met leedwezen te hebben gezien, dat het Bewind ook in dit opzigt te zeer het voorbeeld van het vroegere volgde. De taak der Staten-Generaal bij het overwegen eener begrooting is minder om in alle kleine bijzonderheden te treden, hetgeen onmogelijk moest worden geacht, dan wel om het geheel zooveel doenlijk te overzien. In de memorien van toelichting had, naar het oordeel der bedoelde leden, niet alle mededeeling moeten ontbreken omtrent den toestand der verschillende takken van bestuur, den voor- of achteruitgang [illegible]

dien men daarin opmerkte, en het stelsel, dat de betrokken Minister deswege meende te moeten volgen.

Met leedwezen heeft men opgemerkt, dat het eindcijfer der tegenwoordige begrooting alweder hooger is dan dat van de vorige, en dat dus bij voortduring de strekking bestaat, om de staatsuitgaven op te drijven, in plaats van die trapswijze te verminderen. In ééne der Afdeelingen trad men daaromtrent in berekeningen, waaruit bleek, dat het eindcijfer der thans voorgestelde begrooting geacht moet worden, dat der begrooting, zoo als die voor 1853 werd vastgesteld, met omstreeks 4 tonnen gouds te overtreffen.

Zeer vele leden konden niet ontkennen, dat de voortdurende verhooging van het eindcijfer der begrootingen, hun bezorgdheid inboezemde. Zij wilden niet, dat in het beheer van 's Lands zaken met bekrompenheid wierd te werk gegaan, en zouden zelfs tegen eenige verhooging van thans zeer karig bedeelde vakken, bijv. dat van kunsten en wetenschappen, zoo zeer niet opzien. Maar zij meenden toch, dat vooral bij sommige departementen van algemeen bestuur het denkbeeld van bezuiniging meer op den voorgrond kon staan dan thans het geval is. Daarbij wees men onder anderen op het onmiskenbare feit, dat de kosten van het personeel der ambtenaren op nieuw zijn vermeerderd. Het Departement van Finantien maakt in dit opzigt eene gunstige uitzondering. Men was niet vreemd van het denkbeeld, dat aan de gestadige vermeerdering der uitgaven van het hoofdbestuur dan alleen paal en perk kon worden gesteld, als de inrigting der onderscheidene ministerien op eenen vasten voet gebragt en voor de bezoldiging der daarbij geplaatste ambtenaren een maximum en minimum aangenomen wierd. Langs dien weg zouden de Ministers zich kunnen vrijwaren voor velerlei lastigen aandrang tot verhooging van bezoldiging, en tevens aan de onregelmatige wijze, waarop die verhooging thans dikwijls plaats vindt, voor goed een einde worden gemaakt. Op nieuw werd dus dit reeds meermalen geopperd denkbeeld der aandacht van de Regering aanbevolen.

Tevens werd door vele leden beweerd, dat de tegenwoordige begrooting nog niet eens volledig is, daar het zich maar al te zeer laat voorzien, dat de thans aangevraagde sommen voor de dienst van 1854 in 't vervolg nog met meer dan éénen belangrijken post zullen moeten worden vermeerderd. Men wees daarbij op de bijdragen voor den Rhijnspoorweg en op hetgeen waarschijnlijk tot voltooijing der droogmaking van het Haarlemmermeer in 1854 zal worden vereischt; terwijl de toelichtingen tot het Xde Hoofdstuk maar al te zeer geschikt zijn tot het opwekken der vrees, dat de gevraagde sommen voor het Departement van Oorlog niet toereikend zullen worden bevonden. Voor zoover werkelijk thans reeds bepaalde uitgaven te voorzien zijn en onvermijdelijk moeten worden geacht, zouden de bedoelde leden het niet dan afkeuren, dat daarvoor op de begrooting niets was uitgetrokken. De begrooting moet den waren stand van zaken aanwijzen. Geene verpligte of noodzakelijke uitgaven, die de Regering tijdens de vaststelling reeds kent, mogen daarop ontbreken. Naar de overtuiging dezer leden leidt het inslaan van eenen anderen weg tot het brengen van verwarring in 's Rijks geldmiddelen en tot het voet geven aan begoocheling omtrent hunnen waren toestand.

Eenige leden hebben aangedrongen op het tot stand brengen der vereffening tusschen Nederland en het groothertogdom Luxemburg. In allen gevalle wenscht men omtrent den tegenwoordigen stand van deze reeds sedert zoo vele jaren [illegible] te worden ingelicht. Na hetgeen deswege [illegible] groothertogdom zelf is verhandeld, schijnt men zich te [illegible] dat de afdoening niet voortdurend zal worden vertraagd.

Het Hoofdstuk I der begrooting (*[illegible]*) heeft tot geenerlei bedenking aanleiding gegeven. Alleen [illegible] legenheid daarvan de wensch geuit, om iets wegens de wettelijke regeling van de zaak der kroondomeinen te vernemen. Te meer gevoelde men daartoe vrijheid, omdat, volgens eene vroegere verzekering der Regering, reeds voor geruimen tijd een nieuw wetsvoorstel omtrent dit onderwerp aan de overweging van den Raad van State is onderworpen.

Het IIde hoofdstuk der Begrooting (*de Hooge Collegien van Staat en het Kabinet des Konings*) heeft o. a. tot de volgende beschouwingen en bedenkingen aanleiding gegeven:

Algemeen is de overtuiging uitgedrukt, dat onder de leemten, die tot dusverre in onze staatsinstellingen bestaan, het gemis van de volgens art. 71 der Grondwet gevorderde wet omtrent de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State, eene der grootste is. Aan dat ligchaam is zulk eene gewigtige plaats in onze staatsinrigting aangewezen, dat de wet, welke daaraan leven en kracht moet verzekeren, welligt de eerste had moeten zijn, die na het invoeren der gewijzigde Grondwet van 1848 ter hand wierd genomen. Eene spoedige wettelijke organisatie van den Raad van State zou dan ook, naar men meent, uit meer dan één oogpunt hoogst wenschelijk zijn. Men beriep zich daarbij op de noodzakelijkheid van het in 't leven roepen van het voorschrift van art. 150 der Grondwet omtrent de administrative regtsmagt, welker gemis in den laatsten tijd bij meer dan ééne gelegenheid zeer levendig is gevoeld; maar vooral op het belang der kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen. Daarbij werd opgemerkt, dat tot nu toe het raadplegen van den Raad van State over koloniale aangelegenheden slechts in weinige gevallen verpligtend is en ook niet dan zeldzaam plaats vindt, terwijl het toch in het oog valt, dat die raadpleging, bij eene goede zamenstelling van het collegie, overgroot nut zou kunnen hebben, zoo tot handhaving van een bepaald stelsel omtrent het koloniaal beheer, als tot het voorkomen van maatregelen, die, hoe goed ook bedoeld, soms voor de algemeene belangen nadeelig zouden kunnen zijn.

Naar het oordeel van verscheidene leden moet de Rekenkamer eene zeer kostbare inrigting worden genoemd, en valt dit vooral in het oog als men de voor deze instelling gevorderde som vergelijkt met hetgeen de Rekenkamer in Belgie kost. Eenigen vonden te meer grond tot het maken dezer aanmerking, omdat uit den toelichtenden staat zelven blijkt, dat weinig aan het brengen van besparing in de uitgaven voor de Rekenkamer wordt gedacht. Terwijl toch het aantal daarbij werkzame ambtenaren van 62 tot 60 is verminderd, is het gezamenlijk bedrag hunner bezoldiging hetzelfde gebleven, en heeft men dus de vrijvallende tractementen onder de overgeblevene ambtenaren verdeeld. Men vroeg van die zijde, of dit een goed stelsel kon worden genoemd. Vele leden, zonder zich in de zaak zelve partij te stellen, aarzelden niet, die laatste vraag toestemmend te beantwoorden. Naar hun inzien moet bij de hooge collegien, zoowel als bij de departementen van algemeen bestuur, het streven daarheen gerigt zijn, om het aantal ambtenaren zooveel mogelijk te verminderen, maar daarentegen aan de overgeblevenen eene behoorlijke bezoldiging toe te leggen.

Algemeen heeft het opzien gebaard, dat, in 1852 eene som van *f* 1033.25 voor decoratien der orde van den Nederlandschen Leeuw is uitgegeven. Men meende tot nu toe, afgaande op de mededeelingen in de *Staats-courant*, dat juist gedurende dat tijdperk deze ridderorde slechts zeer spaarzaam was toegekend, terwijl daarenboven in den loop van 1852 vele begiftigden van de onderscheidene klassen overleden zijn, en dus ook vele decoratien aan de Kanselarij moeten zijn teruggezonden. Eenige opheldering omtrent de oorzaak van deze meerdere uitgave, die te meer in het oog valt, als men zich herinnert dat voor deze behoefte in 1851 slechts *f* 42 werd uitgegeven, en voor 1852 niet meer dan *f* 500 op de begrooting uitgetrokken, wordt dus allezins wenschelijk geacht. Daarbij zal de herinnering wel overbodig zijn, dat niets meer geschikt is, om de waarde van het blijk van onderscheiding, waarvan sprake is, te verhoogen, dan spaarzaamheid in het toekennen.

Het IXde hoofdstuk A. der Begrooting (*de Nationale Schuld*) heeft o. a. tot de volgende beschouwingen en bedenkingen aanleiding gegeven:

Vele leden zijn teruggekomen op den geopperden twijfel, of de Regering op het tegenwoordig oogenblik niet nog veel grootere sommen tot schulddelging zou kunnen besteden, dan zij tot nu toe daarvoor heeft bestemd. Men hield het er steeds voor, dat de middelen, in de schatkist aanwezig, ruim genoeg waren om voor dat nuttig doel eene veel grootere som te bestemmen, dan daarvoor bij de zoo even genoemde wet is aangewezen. Sommigen waren zelfs niet vreemd van het denkbeeld, dat de som, bij de wet tot amortisatie en aflossing van schuld beschikbaar gesteld, nog wel met zes millioen gulden zou kunnen worden verhoogd. Men wees daarbij op het nog ongebruikte overschot van het dienstjaar 1852, dat, *f* 2,118,503.37½ bedraagt, en op den zeer gunstigen afloop van den verkoop der O. I. producten in den loop van dit jaar, ten gevolge waarvan het Indisch batig slot zeer veel hooger moet zijn, dan het oorspronkelijk was geraamd.

Terwijl men, in 't algemeen het denkbeeld toejuicht, om, voor zoover de middelen zulks gedoogen, de schulddelging met kracht voort te zetten, heerschte er verschil van gevoelen over de vraag, of de Regering wel heeft gedaan met op het tegenwoordig hoofdstuk der begrooting, in verband met art. 9 der wet van 27 September 1841 (*Staatsblad* no. 35), eene bepaalde som voor amortisatie van schuld uit te trekken. Door zeer vele leden werd die vraag toestemmend beantwoord, door zeer vele andere leden ontkennend.

De vraag is gedaan, welke bestemming de Regering voornemens is te geven aan de renten der 2½ en 3 percents schuld, die, krachtens art. 2 der wet van 29 April 1852 (*Staatsblad* no. 90) is aangekocht om, als depôt tot waarborg van de verzilvering der muntbiljetten of bewijzen van rentelooze schuld te strekken en dien ten gevolge onder een afzonderlijk hoofd op de grootboeken is ingeschreven. Men meende, dat die bestemming bepaald moest worden aangewezen.

Een der leden, stelde op den voorgrond, dat het publiek, blijkens de reeds verkregene ondervinding, volkomen vertrouwen stelt in de tegenwoordige muntbiljetten, en dus ook de verzilvering daarvan bij de Nederlandsche Bank niet aanvraagt. Hij beweerde verder, dat de bestemming der hier bedoelde renten, voor zooverre zij ook in 't vervolg niet tot verzilvering der muntbiljetten noodig waren, eigenaardig op tweederlei wijze te regelen was. Men kon die enkel besteden *a.* tot aankoop van schuld, welke dadelijk zou worden geamortiseerd, of *b.* tot aankoop van schuld, om die, onder het bij art. 3 der wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 90) aangewezen hoofd, op een der grootboeken te doen inschrijven, en dan in gelijke evenredigheid, als dit plaats vindt, achtereenvolgende de thans in het depôt aanwezige schatkistbiljetten daaruit ligten.

Het IXde hoofdstuk *B* der Begrooting (*Departement van Finantien*), heeft o. a. tot de volgende beschouwingen en bedenkingen aanleiding gegeven:

De onevenredigheid tusschen de bezoldiging van den secretaris-generaal bij het Ministerie van Finantien en die van denzelfden hoofdambtenaar bij andere departementen van algemeen bestuur, welker werkkring geacht wordt niet zoo uitgebreid te zijn, is in het oog gevallen. Men vond daarin eene wezenlijke onbillijkheid en eene aanleiding te meer tot het reeds zoo dikwerf geuit verlangen, dat de inrigting der departementen van algemeen bestuur op eenen vasten voet mogt worden gebragt, en dat daarbij dan tevens eene algemeene regeling omtrent de bezoldiging van de bij die departementen werkzame ambtenaren van iederen rang plaats had.

De vraag is gedaan, of het aantal der arrondissements-betaalmeesters niet eenigermate zou kunnen worden verminderd, of althans eene betere verdeeling van het Rijk in dit opzigt tot stand gebragt.

Algemeen klaagt men, dat er zooveel meer rijksdaalders dan guldens en halve guldens in omloop zijn, hetgeen bij het onderling verkeer der ingezetenen groot ongerief veroorzaakt.

In verscheidene Afdeelingen is men teruggekomen op het vroeger geuit verlangen tot afschaffing der rijks-advocaten. Daarbij heeft men niet kunnen nalaten te herinneren, dat toen de begrootingspost voor deze instelling in het vorig jaar groot bezwaar ontmoette, de toenmalige Tweede Kamer verwezen werd naar eene herziening der algemeene wet op de invordering der belastingen van 1822, bij welker behandeling geheel dit vraagstuk opzettelijk zou worden behandeld, en dat echter sedert door de Regering een voorstel tot die herziening is gedaan, zonder dat daarbij van hare zijde de instelling van rijks-advocaten werd vermeld. Nu weet men wel, dat te dezen aanzien niet ligt iets kan worden veranderd, zoolang de nieuwe regterlijke organisatie niet tot stand is gebragt; maar men meent toch te moeten verlangen met de denkwijze der Regering omtrent dit onderwerp te worden bekend gemaakt.

In het vorige jaar heeft de Regering het uitzigt geopend op het nemen van maatregelen tot den afkoop der jaarlijksche renten en uitkeeringen wegens den aankoop door den Staat van de verlichting, betonning en afbakening der openbare vaarwateren. Dit geeft aanleiding tot de vraag, wat er van die maatregelen zij.

Verscheidene leden hebben zich tegen het stelsel verklaard, om door het uitloven van premien de ambtenaren der belastingen tot aanhalingen aan te moedigen. Zoo ligt moet zoodanig stelsel op noodelooze kwelling der ingezetenen uitloopen. Men erkende wel, dat het noodig kon zijn, de ambtenaren der belastingen door het uitzigt op belooning tot getrouwe pligtsbetrachting te nopen; maar dan moest die belooning alleen daarin bestaan, dat degenen, die zich het meest onderscheidden, bevordering erlangden, in eene hoogere klasse wierden geplaatst. De bedoelde leden wilden dus, dat het aangehaalde artikel van de begrooting verdween.

Van meer dan ééne zijde heeft men zich ernstig beklaagd, dat de registers en stukken van het kadaster in de gemeenten, of ten minste in vele daarvan, op zulk eene onregelmatige en onnaauwkeurige wijze worden bijgehouden. Men vreest, dat indien dit nog lang op die wijze voortgaat, het kadaster geheel onbruikbaar zal worden en dus ook de daarin gelegen waarborg verloren zal gaan. Allezins gewenscht en hoogst noodzakelijk zou men het rekenen, dat de Regering deze aangelegenheid ijverig ter harte nam en gepaste maatregelen voor het bijhouden der gemeentelijke leggers van het kadaster verordende.

De vraag is gedaan, of de vereeniging in denzelfden persoon van de beide betrekkingen van hoofd-directeur der posterijen en van directeur van het postkantoor te 's Gravenhage niet hare nadeelige zijde had en nu en dan aan het brengen van verbetering in dezen belangrijken tak der openbare dienst in den weg kon staan.

Bij de behandeling der Staatsbegrooting voor 1853 heeft de Regering eene opgave omtrent het debiet der postzegels tot 30 September 1852 medegedeeld. Men wenscht eene soortgelijke opgave over het sedert verloopen tijdvak te erlangen.

De aangevraagde som van *f* 90,000 voor den opbouw van een nieuw postkantoor te Amsterdam heeft tot bedenkingen van onderscheiden aard aanleiding gegeven. Zeer vele leden vonden er iets vreemds en onregelmatigs in, dat, nadat deze behoefte tot twee malen toe het onderwerp van een afzonderlijk wets-voorstel heeft uitgemaakt, de Regering zich thans tot het uittrekken der daartoe benoodigde som op de Staatsbegrooting bepaald. Hunnes inziens behoorde de Regering ten aanzien van alle dergelijke nieuw opkomende behoeften voor werken van meerderen omvang een vast stelsel aan te nemen, en ze óf altijd tot het onderwerp van een afzonderlijk wetsvoorstel te maken, óf de daarvoor noodige gelden regelmatig op de begrooting te brengen. [illegible] van den eerstgenoemden weg kwam aan [illegible] voor. Wordt de aanvrage van geld voor [illegible] zonderlijk [illegible] meer gelegenheid voor [illegible] onderzoek van de zijde der Staten-Generaal. Deze leden bleven er dus op aandringen, dat de post van *f* 90,000 nu nog weder uit de begrootingwet verdween en dat daaromtrent, zoo de zaak voortdurend noodzakelijk wordt geacht, eene afzonderlijke voordragt wierd gedaan.

Met leedwezen heeft men gezien, dat het reeds zoo aanzienlijk bedrag der pensioenen, die ten laste van dit departement zijn toegestaan, alweder eene vermeerdering heeft ondergaan en tot *f* 1,029,042.75 is gestegen. Men meent derhalve der Regering ernstig te moeten aanbevelen, getrouw te blijven aan het aangekondigd voornemen, om geen ander ontslag, onder toekenning van pensioen, te verleenen, dan alleen in het geval, dat het belang van 's Rijks dienst zulks dringend vordert.

Het XIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Onvoorziene uitgaven*) heeft bij het onderzoek in de Afdeelingen der Kamer tot geene bedenkingen aanleiding gegeven, zoodat daaromtrent bereids het *eindverslag* is vastgesteld.

's Gravenhage, 25 October.

Z. M. heeft de benoeming van K. M. Brouwer, burgemeester van Nieuwe Pekela, tot secretaris dier gemeente, bekrachtigd, aan Nicolaas Grena, sluiswachter op het kanaal van Terneuzen, op verzoek, eervol ontslag verleend als gezworen van den Nieuwen Terneuzen-polder, provincie Zeeland, en hem vergund de betrekking van ontvanger-griffier van dien polder, waartoe hij door de ingelanden is benoemd, te aanvaarden, en die te gelijk met zijne betrekking van sluiswachter te bekleeden.

Z. M. heeft den eersten officier van gezondheid 2de klasse G. L. Bitter, op aanvrage, op grond van langdurige dienst, op een pensioen gesteld ten bedrage van ƒ1800.

Bij den Minister van Finantien is ontvangen eene som van ƒ292.97, onder de letters v. d. D. en G. G. ingezonden tot voldoening van te min betaald successieregt eener in 1830 te Amsterdam opengevallen nalatenschap.

„Het comitté der vereeniging ten behoeve der armen te 's Gravenhage heeft dezer dagen rekening en verantwoording afgelegd over het zesde jaar van het bestaan dier vereeniging. Daaruit blijkt, dat er van October 1852 tot October 1853 is ontvangen ƒ3218.02½, terwijl daarentegen is uitgegeven ƒ 3260.76½; als kleeding, ligging, dekking en huisraad ƒ 795.67, levensmiddelen ƒ 1241.44, brandstoffen ƒ209.65, werkloonen ƒ718.53½ en lombard, naaischolen en buitengewone uitgaven ƒ295.47. Er werden 69 huisgezinnen ondersteund. „Wij hebben getracht, zegt het comitté, zooveel mogelijk de beschikbare gelden met naauwgezetheid te besteden en ze te doen strekken ter vervulling van wezenlijke behoeften, die een aanhoudende omgang met de door ons bezochte arme huisgezinnen ons in staat stelden, op te sporen. Bij menigvuldige teleurstellingen, die vaak het deel zijn van een ieder, die het welzijn der armen tracht te bevorderen, heeft het toch ook dikwerf niet aan zegen op onze pogingen ontbroken, en zijn wij dan ook bereid om onder biddend opzien tot Hem, wiens kracht wordt volbragt in zwakheid, ons werk voort te zetten. De aanstaande winter laat zich voor den behoeftigen stand treurig aanzien, zoowel door de duurte der eerste levensmiddelen, als door het op nieuw verschijnen van de [illegible] deelneming zal, [illegible] meer dan ooit behoefte zijn voor de armen. Wij wenschen hun die te betoonen door hun te bemoedigen en hun te wijzen op de eenige bron van ware troost, maar tevens door hun de hulp te verleenen, die zij in hun gebrek en welligt in ziekte zoo zeer zullen behoeven. Daar eene wat eene meer gezonde voeding nadrukkelijk wordt aanbevolen als voorbehoedmiddel tegen de cholera, zouden wij gaarne door uwe milde giften in staat gesteld worden, om die aan onze armen te verschaffen. Dringend vragen wij dan uwe welwillende medewerking, terwijl wij den Heer bidden, dat onze vereenigde pogingen mogen strekken tot verzachting van het lot van menigen ongelukkige."

De oorzaak van het oponthoud van bijna één uur tijds, dat met den spoorwagen, die Zondag avond ten 6 ure 42 min. van 's Gravenhage vertrok, plaats had, aan de brug bij het Delftsche station, is de volgende: de brug (die, zoo als men weet, slechts weinig lengte heeft) was niet goed gesloten of bevestigd; de locomotief reed de brug over en kwam goed aan de overzijde, maar stond toen plotseling stil in het zand; dit veroorzaakte een hevigen schok; de passagierswagens waren [illegible] blijven staan, en, voor zoo ver bekend, [illegible] ongedeerd; de brug was bezweken onder [illegible] goederenwagens, die [illegible] gedeeltelijk op elkander, waarop [illegible] wagens over het water hingen, daar de kettingen heel waren gebleven. In de verwarring stapten verscheidene passagiers aan de verkeerde zijde uit de rijtuigen en vielen in het water; allen werden echter gered. Eene hulp-locomotief, van Rotterdam ontboden, bragt de trein nu naar Schiedam en Rotterdam, waar hij ten ruim 8 ure aankwam.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toezigt te Rotterdam zijn aangegeven op 24 Oct. [illegible] cholera-lijders, hersteld en overleden *geene*.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 24 Oct. [illegible] *geen* lijder, hersteld 1, overleden 3, blijven [illegible] 13.

Wij vernemen [illegible] de WelEerw. heer Meyboom het beroep tot pre[illegible] Hervormde gemeente te Amsterdam heeft aangenomen. (*H.*)

Te Purmerend zijn door [illegible] vele der door de boeren ter markt gebragte [illegible] boter te ligt bevonden, daarop in beslag genomen [illegible] de weeghuizen vervoerd.

Er heeft zich te Utrecht eene commissie gevormd met het doel, om binnen die stad een waschhuis voor den arbeidenden stand op te rigten. (*U. C.*)

De *A. C.* deelt uit Zwolle mede, dat van regeringswege tot verbetering van den handelsweg langs de rivier het Zwarte Water eene bijdrage van ƒ50,000 is toegezegd. De raad der stad Zwolle heeft reeds dezelfde som toegezegd; er ontbreekt nu nog ƒ52,400, waarvoor men zich tot de provincie zal wenden om eene subsidie te vragen, in wier belang deze verbetering evenzeer kan geacht worden; de overige gemeenten waar langs de rivier vloeit, zijn niet in staat, eenige bijdrage voor dat werk te leveren.

Naar men verneemt, heeft de gemeenteraad van Kampen besloten tot eene verbetering en aanzienlijke verlenging van het Keteldiep, waartoe van stadswege ƒ280,000 werd vereischt, terwijl het ontbrekende, zoo men zegt, door het Rijk zal worden aangevuld.

Op 23 Oct., arriveerde ter reede van Hellevoetsluis Z. M. Stoomschip *Cycloop*, komm. luit., ter zee 1ste kl., Kamp, van Rotterdam komende met een aantal manschappen tot uitrusting der in dienst gesteld wordende schepen. Later vertrok de *Cycloop* weder naar den Helder.

In de laatste 10 maanden zijn in ons land drie stoomrijstpelmolens opgerigt en eene vierde zal binnen kort volgen. De toestellen zijn allen vervaardigd aan de fabriek van stoom- en andere werktuigen, naar de plannen van den heer W. Weiler, onder wiens directie de opstelling ook plaats heeft. De hoeveelheid rijst met deze vier inrigtingen kunnende gepeld worden, bedraagt per dag van 15 uren ruim 45,000 Ned. ponden.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

In een van de jongste nummers van de *Nieuwsbode* vinden wij een stuk, waarin wordt aanbevolen in deze dure tijden de arbeidsloonen der werklieden te verhoogen, en hoezeer schrijver dezes zich allezins met het gronddenkbeeld kan vereenigen, doet hij dit geenzins met den grond, ten voordeele van dat denkbeeld aangevoerd, namelijk: [illegible] *elders*. Dit is toch onjuist; kruidenierswaren, aardappelen, brood en zelfs huishuur zijn hier ter stede minder in prijs, dan in onze grootte koopsteden en veel minder dan in andere steden van den derden rang. Eene andere en meer belangrijke reden echter, om de dagloonen niet te verhoogen bestaat daarin, dat men tegenwoordig door het gemeentebestuur en de meeste gegoeden in de residentie tegenover de neringdoende burgerij en de werkbazen het stelsel ziet volgen, om in alles door aanbesteding te voorzien, en wel op eene zoo kleingeestige wijze, dat men als het ware voor niets, ja somwijlen met verlies wil bediend worden. Is eens eene aanneming gedaan, dan bekommert men zich niet meer om den burgerman, maar men eischt verhooging voor den arbeider; het gevolg hiervan is noodzakelijk, dat de burgerman op deze wijze te gronde gaat, omdat hij niets kan verdienen en veel moet uitgeven. Schrijver dezes acht het een verkeerd middel, de duurte der levensmiddelen te keeren, door den arbeider hoog loon te geven en verder niets te doen; de ambachtsman is toch vrij van directe belasting; maar men vreest den min beschaafden arbeider en daarom zegt men: verhooging van dagloonen, dit kan [illegible]. Schrijver dezes antwoordt echter, dat het [illegible] bestaat in eene fictive [illegible] meer laat verdienen [illegible] eerste levensbehoeften afschaffe, welken [illegible] dient te vervangen door eene belasting, die de meer gegoeden treft. Men stelle daarbij onze havens voor alle natiën open en men volge de spreuk na: leef en laat leven. Het arbeidsloon is eene koopwaar, en zoodra daaraan grooter behoefte zal komen, zal de waarde van die koopwaar rijzen. Dit is het middel om de arbeidsloonen te doen stijgen, wil men niet dat de burgerstand ten laatste te gronde gaat, en zelfs tot den arbeidenden stand afdale.

Schrijver dezes herhaalt dus, hoe barmhartig en prijzenswaardig het denkbeeld ook moge zijn, om den arbeider in deze dagen te gemoet te willen komen door verhooging van arbeidsloonen, meent hij, dat alleen eene blijvende verbetering kan tot stand komen door loslating van het tegenwoordige stelsel van aanbestedingen, door den burger meer te laten verdienen, door afschaffing van alle accijnsen en door vrijstelling van den invoer. Dit zijn de eenige middelen om blijvende welvaart bij den burger en dien ten gevolge ook bij den ambachtsman te bevorderen.

P.

[Zonder, in allen deele overeen te stemmen met den geachten Schrijver van dit artikel, hebben wij toch gemeend, dat daaraan een plaatsje in ons Blad niet mogt onthouden worden. Red.]

Laatste Berigten.

WEENEN, Maandag 24 Oct. Volgens berigt uit Konstantinopel van 15 dezer, is aldaar het ontwijkend antwoord van prins Gortschakoff op den brief van Omer Pacha, als eene weigering tot ontruiming der Donau-vorstendommen beschouwd geworden, en is dan ook dadelijk aan de Turksche troepen bevel gegeven om de vijandelijkheden aan die zijde te beginnen. Zelfs wordt uit Bucharest van 15 dezer gemeld, dat door de Turken bereids een in den Donau tegenover Widdin gelegen eilandje is in bezit genomen.

Een gedeelte der Fransche en Engelsche eskader wordt voor Konstantinopel verwacht.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 25 October 1853.

Nederland.			Rusland.		
Ned. w. Schuld.	2½	60 [illegible]	[illegible]		
Dito Certificat.	3		*Hope* 1798/1816	5	102½ [illegible]
Dito dito	4	90½ ⅝ ½	Dito 1828/1829	5	101[illegible]
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1833	5	92[illegible]
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	[illegible]
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	
Certificaten.	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild.*	2½	49½	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito.	6	
Obligatiën.	3		**Polen.**		
Spanje.			Obligatiën	4	
Nieuwe	1	21 3/16 ¼	**Oostenrijk.**		
Dito Buitenl.	3		Metalliek	5	75[illegible]
Dº Binnenl.	5	39⅞ 40[illegible]	Dito bet. Amst.	5	[illegible] 7¾
Bew. Sp. Cert.		4 13/16 ⅞	Dito letters [illegible]		86⅜ 7[illegible]
Amort. Schuld.			[illegible]	2½	38⅛ ¼
Portugal.			[illegible] 1851/1852	2½	38 7/16 [illegible]
Londen nieuwe.	5	35 13/16 6⅛ [illegible]			
Dito uitgest.	4				

Braz. bij [illegible] 5 pct. 93¾, 94; Mex. te Lond. 3 pct. [illegible] 22 9/16, ¾, ⅝; Gren. te Lond. Uitg. [illegible]

[illegible] prijzen blijven heden, bij tamelijk veel handel, in de hoofdfondsen van Binnen- en Buitenl. Effecten, na eene neiging van voorbitgang, weder bijna als gisteren.

FRANKFORT, Vrijdag, [illegible] Metal. 79[illegible] Loten fl. 250 115; Bankaktiën 1320; [illegible] Spanje 21[illegible] 3 pct. dito 40⅝; Texas Loten 8¼; Keur-Hess. Loten [illegible] wissel op Weenen 105.

Oostenr. fondsen lager, Spaansche williger.

LONDEN, Maandag 24 October. Consols op tijd 91[illegible] Mexico nieuwe 3 pct. 23¼; Gren. Uitg. 7½; Spanje [illegible] pct. 21⅝.

Overige flaauw.

Er is hier voor rekening der fondsenhouders 50,000 pond sterling uit Mexico aangekomen. Dit fonds sluit daardoor op 24⅛.

PARIJS, Maandag 24 October. Fransche 4½ pct. ex c. 9[illegible] dito 3 pct. op t. 72.65; Spanje binn. 3 pct. 40½; dito [illegible] pct. 21¼; N. Metall. 90¼; Piemont 93.75.

WEENEN, Maandag 24 October. N. Metall. 90½; Lett. B. 105½; Bankactien 1280; Lomb. 5 pct. 96¼; L. v. fl. 250 131¼; Wissel Lond. 10.44; Zilver 14.

MADRID, Vrijdag 21 October. Spanje binn. 3 pct. [illegible] dito nieuwe 1 pct. 22.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te [illegible]